

För en fortsatt god tandhälsa

Privattandläkarnas alternativa tandvårdsreform:

- Ja till högkostnadsskydd - nej till prisreglering**
- Fortsatt stöd till förebyggande tandvård**
- Enbart avtagbar protetik inom tiotandvården**

Privattandläkarnas alternativa tandvårdsreform

Regeringen har aviserat en tandvårdsreform, den så kallade tiotandvården, som ska ge ett förstärkt högkostnadsskydd till patienter som är 67 år och äldre. Privattandläkarna ser flera stora risker med förslaget. Vår alternativa reform bygger vidare på utredningens förslag att de äldre ska betala tio procent av kostnaden, men med tre viktiga justeringar.

Svensk tandvård fungerar i grunden bra. Tandhälsan bland vuxna i alla socioekonomiska grupper har stadigt förbättrats sedan det statliga tandvårdsstödet infördes 2008. Allt färre avstår från tandvård på grund av kostnaden. Gruppen äldre har fler egna tänder kvar än någonsin tidigare.

Patientens kostnader är inte heller så höga som man kanske kan tro av den allmänna debatten. Mediankostnaden för tandvård i samtliga åldersgrupper är cirka 2 000 kr. 30 procent av dem som är 67 år och äldre har en kostnad på cirka 1 400 kr det år patienten besöker tandvården.

Den goda tandhälsan vilar på en kombination av fri prissättning, fri etablering, patientens valfrihet och ett skydd mot höga kostnader för patienten. Fyra faktorer som varit avgörande för att utveckla en svensk tandvård i världsklass och därmed förbättrad tandhälsa. Förändringar av det statliga tandvårdsstödet är därför ingen "quick fix" utan ett högriskprojekt med potentiellt förödande konsekvenser för den framtida tandhälsan.

Privattandläkarna är i grunden kritiska till den omfattande förändring som föreslås i utredningen om ett förstärkt högkostnadsskydd för äldre – tiotandvården. Det statliga tandvårdsstödet fungerar väl, och tandvårdsreformen borde i stället rikta in sig på att lösa de verkliga problemen inom svensk tandvård: bristande tillgänglighet i vissa regioner, underfinansiering inom barn- och ungdomstandvården samt komplexiteten och variationerna i den regionfinansierade tandvården till särskilda grupper.

Om en reform ändå ska genomföras för patientgruppen 67 år och äldre, är det viktigt att den skapar förutsättningar att säkra en god tandhälsa även i framtiden.

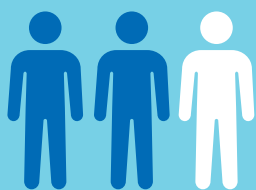
Privattandläkarna föreslår därför att tiotandvården justeras på tre viktiga punkter:

- **Ingen prisreglering.** Den som är 67 år och äldre betalar tio procent av vårdgivarens pris för den tandvård som ingår i tiotandvården. Staten ersätter vårdgivaren med mellanskillnaden. Vårdgivaren måste ha samma pris för den tandvård som omfattas av tiotandvården som för motsvarande tandvård inom det ordinarie statliga tandvårdsstödet.
- **Fortsatt stöd till förebyggande tandvård.** Låt alla tillståndsserier ingå i tiotandvården – även undersökningar och hälsofrämjande åtgärder.
- **Avtagbar protetik inom tiotandvården, men inte fast.** Lyft bort åtgärder gällande fast protetik från tiotandvården och låt dem även i fortsättningen omfattas av det generella skyddet mot höga kostnader. Låt tiotandvården omfatta avtagbar protetik för att återställa rimlig tuggfunktion och acceptabel estetik.

Med Privattandläkarnas förslag får ingen patient ett mindre omfattande statligt tandvårdsstöd än i dag, samtidigt som en del får ett förstärkt högkostnadsskydd. Genom att den fria prissättningen behålls, får landets vårdgivare förutsättningar att fortsätta erbjuda patienterna en god och individuellt anpassad tandvård även framöver.

Privat tandvård i Sverige

Två av tre vuxna patienter går till en privat vårdgivare.

Enligt Svenskt Kvalitetsindex är den privata tandvården den mest uppskattade samhällstjänsten.

Den privata tandvården tar ett stort samhällsansvar.

Utan privata vårdgivare skulle tandvården inte fungera.

Den privata tandvården finns över hela Sverige

Det finns minst en privat vårdgivare i 260 av Sveriges 290 kommuner

Fördelar med dagens system:

Tandläkaren kan anpassa tandvården efter den enskilde patientens unika behov och förutsättningar.

Tandvården ges förutsättningar att utvecklas, därmed förbättras också kvaliteten och tandhälsan.

Mångfald av aktörer på marknaden skapar valfrihet för patienten.

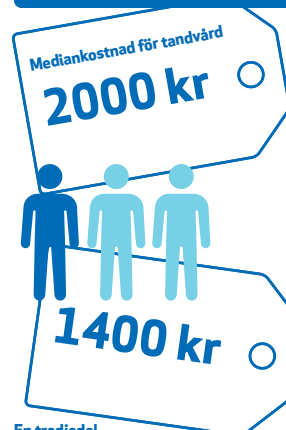
Fri prissättning möjliggör teknikutveckling, kompetensutveckling och nyinvesteringar.

Det statliga tandvårdsstödet

Tandvården avreglerades 1999, då både fri prissättning och etableringsfrihet infördes. Samtidigt blev det möjligt för vårdgivare i form av juridiska personer att ansluta sig till Försäkringskassan.

Förändringarna skapade goda förutsättningar för en fungerande tandvårdsmarknad. De öppnade också för företagande och entreprenörskap. Investeringar möjliggjordes. Vårdgivarna vågade utveckla verksamheten och satsa på modern teknik i syfte att förbättra kvaliteten. Patienterna blev vinnare – tandhälsan förbättrades.

2008 infördes det statliga tandvårdsstödet som på ett unikt sätt kombinerar fri prissättning med ett generellt skydd mot höga kostnader genom en relativt hög statlig ersättning till patienten.

En tredjedel av alla som fyllt 67 år har en kostnad om understiger 1400 kr

Tiotandvård och prisreglering

Vad regeringen har utrett och aviserat

- Förstärkt högkostnadsskydd (tiotandvård) för äldre ska införas 1 januari 2026.
- Tandvård som omfattas av tiotandvården ska prisregleras.
- Den som är 67 år och äldre ska endast behöva betala tio procent av referenspriset för tandvårdsbehandlingar eller tio procent av vårdgivarens pris om det är lägre än referenspriset.
- Undersökningar och förebyggande insatser ingår inte i det förstärkta högkostnadsskyddet inte heller ny fast tand- och implantatstödd protetik bakom tandposition 5. Dessa tillstånd och åtgärder föreslås ligga kvar inom ramen för dagens statliga tandvårdsstöd.
- Kostnaden beräknas uppgå till 3,4 miljarder kronor under år 2026.

Risker med utredningens förslag:

Det blir dyrare för patienten att förebygga sjukdom än att behandla den. Detta riskerar att försämra tandhälsan hos äldre, och blir kostnadsdrivande för staten.

Cirka 29 procent av marknaden kommer att prisregleras.

Prisregleringen gör det svårare för tandläkaren att anpassa tandvården till den enskilde patientens unika behov och förutsättningar.

Kvaliteten på fastsittande protetik kommer att försämrans. Prisregleringen gör det svårare för tandläkaren att erbjuda den höga grad av individuell anpassning som fast protetik kräver. Prispressen kommer också att leda till ökad import av tandteknik från länder utanför EU, till exempel från Kina och Bangladesh.

Villkoren för att bedriva tandvård försämrans kraftigt, vilket riskerar att leda till begränsad valfrihet för patienten, sämre tandvård och sämre tandhälsa.

-800
miljoner kr

Utredningen beräknar att förslaget, utan dynamiska effekter, medför att omsättningen på tandvårdsmarknaden minskar med 800 miljoner kr. Något som, enligt utredningen, till största delen drabbar den privata tandvården.

Prisreglering – ett hot mot tandhälsan

På en prisreglerad marknad ändras förutsättningarna i grunden. Patientens möjlighet att påverka vilken tandvård som ska utföras begränsas kraftigt då prisregleringen innebär att staten bestämmer nivån för den tandvård som är ersättningsberättigad. Vårdgivaren kan inte längre konkurrera med hög kvalitet. Erfarenheterna från tiden med prisreglering inom tandvården är tydliga. Många tandläkare valde då att jobba i andra länder. Vårdgivarna tvingades att dra ned på nyinvesteringar, kvalitetsutveckling, kompetensutveckling, bemanning och löner, vilket resulterade i sämre tandvård. Det är tydligt att fri prissättning och god tandhälsa går hand i hand.

Privattandläkarnas förslag

En alternativ tiotandvårdsreform med fortsatt fri prissättning

- Komplettera dagens statliga tandvårdsstöd med ett förstärkt högkostnadsskydd tandvårdsstöd för 67+.
- Den som är 67 år och äldre betalar tio procent av vårdgivarens pris för den tandvård som ingår i tiotandvården.
- Staten ersätter vårdgivaren med mellanskillnaden mellan vårdgivarens pris och patientens avgift.
- Vårdgivaren måste ha samma pris för den tandvård som omfattas av tiotandvården som för motsvarande tandvård inom det ordinarie statliga tandvårdsstödet, så kallad prismatchning.
- Tandvård som inte omfattas av det förstärkta högkostnadsskyddet (tiotandvård), ska omfattas av det ordinarie, nu rådande, generella stödet mot höga kostnader (statligt tandvårdsstöd).
- Fortsatt stöd till förebyggande tandvård. Låt alla tillståndsserier ingå i tiotandvården – även undersökningar och hälsofrämjande åtgärder. Det ska inte vara billigare att laga än att förebygga.
- Lyft bort åtgärder gällande fast protetik från tiotandvården och låt dem i stället, precis som i dag, omfattas av det generella skyddet mot höga kostnader inom det nuvarande statliga tandvårdsstödet.
- Låt tiotandvården omfatta avtagbar protetik, som har likartade funktioner som den fasta protetiken, för att återställa rimlig tuggfunktion och acceptabel estetik.

**FÖRSTÄRKT
HÖGKOSTNADSSKYDD
FÖR 67+**

**INGEN
PRISREGLERING**

**FORTSATT STÖD TILL
FÖREBYGGANDE
TANDVÅRD**

**ENBART AVTAGBAR
PROTETIK INOM
TIOTANDVÅRDEN**

Med Privattandläkarnas förslag får ingen patient ett mindre omfattande statligt tandvårdsstöd än i dag, och en del får ett förstärkt högkostnadsskydd.

Genom att inkludera även undersökningar och förebyggande tandvård, ges alla som fyllt 67 år möjligheten att få en långsiktigt god munhälsa.

Avtagbar protetik ger rimlig tuggfunktion och utseendemässigt acceptabelt resultat inom tiotandvården. Patientens möjlighet att få fast sittande protetik med hög kvalitet och god estetik till en rimlig kostnad finns kvar inom det nuvarande systemet.

Genom att den fria prissättningen behålls, får landets vårdgivare förutsättningar att även fortsättningsvis erbjuda patienterna en god och individuellt anpassad tandvård.